

קצירת העומר במשנה

משנה מנחות י, ד-ו

[ד] כיצד היו עושין? שלוחי בית דין יוצאין מערב יום טוב, ועושין אותו כריכות במחבר לקרקע, כדי שיהא נוח לקצר.

כל העירות הסמוכות לשם מתכנסות לשם, כדי שיהא נקצר בעסק גדול.

[ה] כיון שחשכה, אמר להם: "בא השמש?" אומרים "הין." "בא השמש?" אומרים "הין." "מגל זו?" אומרים "הין." "מגל זו?" אומרים "הין." "מגל זו?" אומרים "הין." "קפה זו?" אומרים "הין." "קפה זו?" אומרים "הין." "קפה זו?" אומרים "הין." "שבת זו?" אומרים "הין." "שבת זו?" אומרים "הין." "קצרת?" אומרים "קצרת!" "קצרת?" אומרים "קצרת!" "קצרת?" אומרים "קצרת!" "קצרת?" אומרים "קצרת!" "קצרת?" אומרים "קצרת!" "קצרת?" אומרים "קצרת!"

[ו] כל כך למה? מפני הביתסין, שהיו אומרים לו: אין קצירת העמר במוציא יום טוב.

תוספתא מנחות י'ו

(ו) יום הנף שחל להיות בשבת דוחה את השבת בקצירת העומר כיצד היו עושין שלוחי ב"ד יוצאין מערב יו"ט נוטלין את הקופות ואת המגלות ומסרנין שם בעומר שלש סאין ומניחין את הקופות ואת המגלות ובאין יו"ט סמוך לחשיכה היו יוצאין ואוכלוס גדול היה יוצא עמהן כיון שחשיכה אמר להן בשבת זו בשבת זו בשבת זו בקופה זו בקופה זו בקופה זו. ר' אלעזר בר' צדוק מוסיף אף במגל זו במגל זו בשבת זו בשבת זו בשבת זו כל דבר ודבר והן אומרין לו הן הן הן אקצור אומרים לו קצור וכ"כ למה מפני ביתוסין שהיו אומרין אין קצירת העומר במוציא יו"ט

משנה ראש השנה ב א

[א] אם אינן מכירין אותו, משלחין עמו אחר להעידו. בראשונה, היו מקבלים עדות החדש מכל אדם; משקילקלו המינים, התקינו שלא יהו מקבלים אלא מן המכירים.

תוספתא ראש השנה א'ט"ו

(טו) בראשונה היו מקבלין עדות החדש מכל אדם, פעם אחת שכרו ביתסין שני עדים לבוא להטעות את חכמים, לפי שאין ביתסין מודין שתהא עצרת אלא אחר שבת, בא אחד ואמ' עדותו והלך לו, בא השני ואמ' עולה הייתי במעלה אדומים, וראיתו רבוץ בין שני סלעים, ראשו דומה לעגל, אזניו דומות לגדי, קרניו דומות לצבי, וזנבו מונחת לו בין יריכותיו, ראיתו, נבעתתי ונפילתי לאחורי, והרי מאתים זוז צוררין לי בסדיני. אמרו לו, מאתים זוז נתונין לך במתנה, והשוכרך ימתח על העמוד. מה ראית ליזקק לך? אמ' להם, שמעתי שהביתסין מבקשין להטעות את חכמים, אמרתי מוטב אלך אני ואודיע את חכמים.

ירושלמי ראש השנה ב'א:ז'

(ז) ומה קילקול הוה תמן? שהיו אומרים: עצרת לאחר השבת, והיו יוצאין עליו מבכערב בחדקת שנתקדש. מעתה על ניסן לא יקבלינו, על שאר ירחיא יקבלינו? אמר רבי יוסי בירבי בון: עיקר קלקלתהון מן אדר הוות. מעתה כד היא דכוותהון יקבלינו, אין לית הוא דכוותהון לא יקבלינו? זו מפני זו. מעשה ששכרו ביתוסין שני עידי שקר להעיד על החדש שנתקדש, ובא אחד והעיד עדותו והלך לו, ובא אחר ואמר: עולה הייתי במעלה אדומים וראיתו רבוץ בין שני סלעים, ראשו דומה לעגל אזניו דומות לגדי, וראיתו ונבהלתי ונרתעתי לאחורי, והרי מאתים זוז קשורים באפונדתי. אמרו לו: הרי מאתים זוז נתונין לך במתנה, ושלוהיך יבואו וילקו. אתה למה הכנסתה עצמך למספק? אמר להן: ראיתי אותם מבקשין להטעות את חכמים, אמרתי: מוטב שאלה אני ונודיע לחכמים.

משנה חגיגה ב:ד

[ד] עֲצַרְתָּ שְׁחֵלָה לְהִיּוֹת עֶרֶב שַׁבָּת, בֵּית שְׁמִי אוֹמְרִים: יוֹם טְבוּחַ לְאַחַר הַשַּׁבָּת. וּבֵית הַלֵּל אוֹמְרִים: אֵין לָהּ יוֹם טְבוּחַ. מִזִּידִים שָׂאֵם חָלָה לְהִיּוֹת בַּשַּׁבָּת, שְׂיוֹם טְבוּחַ לְאַחַר שַׁבָּת. וְאֵין כֹּהֵן גָּדוֹל מִתְלַבֵּשׁ בְּכִלְיוֹ, מִתְרִים בְּסֹפֵד וּבִתְעִנִּית, שְׁלֵא לְקַיֵּם אֶת דְּבָרֵי הָאוֹמְרִים: עֲצַרְתָּ לְאַחַר שַׁבָּת.

ממחרת השבת - מדרשי הלכה

ספרא ויקרא ויקרא כ"ג:ט"ו - דבורא דאמר פֶּרֶק יב

- [א] "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם" – כָּל אֶחָד וְאֶחָד.
"מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת" – מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב.
יָכַל מִמַּחֲרַת שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית?
אָמַר רַבִּי יוֹסֵה בְרַבִּי יְהוּדָה:
כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִת תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם", כָּל סְפִירְתְּךָ לֹא תִהְיֶה אֶלָּא חֲמִשִּׁים יוֹם.
[ב]
אִם אוֹמֵר אַתָּה, מִמַּחֲרַת שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית, פְּעָמִים שְׁאֵת מוֹנֵה חֲמִשִּׁים וְאֶחָד, חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם, חֲמִשִּׁים וּשְׁלֹשָׁה, חֲמִשִּׁים וְאַרְבָּעָה, חֲמִשִּׁים וְחֲמִשָּׁה, חֲמִשִּׁים וְשֵׁשָׁה!
הֲאֵינִי מְקַיֵּם "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת"?
מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב.
[ג]
רַבִּי יְהוּדָה בֶּן בְּתִירָה אוֹמֵר: "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת", מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב.
יָכַל מִמַּחֲרַת שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית?
כְּשֶׁהוּא אוֹמֵר "שְׁבַעַת שְׁבַעַת תִּסְפְּרֶנּוּ" (דְּבָרִים ט"ז:ט'), סְפִירָה שֶׁהִיא תְּלוּיָה בְּבֵית דִּין;
יֵצֵאת שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית, שְׁסָפִירְתָּהּ בְּכָל אָדָם.
[ד]
רַבִּי יוֹסֵה אוֹמֵר: "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת", מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב.
יָכַל מִמַּחֲרַת שַׁבָּת בְּרֵאשִׁית?
יְכִי נֶאֱמַר 'מִמַּחֲרַת שַׁבָּת הַפֶּסַח'?
וְהֵלֵא לֹא נֶאֱמַר אֶלָּא "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת"?
וְהֵלֵא כָּל הַשָּׁנָה מְלֵאָה שַׁבָּתוֹת!
צֵא וְחִשֵּׁב מֵאֵי ז' שַׁבָּת: נֶאֱמַר כֵּן "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת", וְנֶאֱמַר לְמַטֵּן "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת" (ויקרא כ"ג:ט"ז).
מֵה "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת" אֲמֹר לְמַטֵּן, רָגַל וְתַחֲלֵת רָגַל, אֶף "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת" אֲמֹר כֵּן, רָגַל וְתַחֲלֵת רָגַל.
[ה]
רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֶלְעָזָר אוֹמֵר מִשְׁמוֹ: כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר "שְׁשֵׁת יָמִים תֹּאכַל מִצּוֹת" (דְּבָרִים ט"ז:ח'), וְכְתוּב אֶחָד אוֹמֵר "שְׁבַעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ" (שְׁמוֹת י"ב:ט"ו), הַכִּיצַד יִתְקַיְּמוּ שְׁנֵי כְּתוּבֵינָּה?
מִצָּה שְׂאִין אֶת יָכַל לְאֶכְלָה כָּל שְׁבַעַת, אֶת אוֹכְלָה שְׁשָׁה מִן הַחֲדָשׁ.
הֲאֵינִי מְקַיֵּם "מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת"?
מִמַּחֲרַת יוֹם טוֹב.
[ו]
"מִיּוֹם הַבֵּיאָכֶם... תִּסְפְּרוּ".
יָכַל יִקְצַר וַיְבִיא וַיִּסְפֹּר אֵימְתִי שִׁירְצָה?
תִּלְמַד לומר "מִהַחֵל חֲרַמְשׁ בְּקִמָּה תַחֲלֵל לְסֹפֵר" (דְּבָרִים ט"ז:ט').
יָכַל יִקְצַר וַיְבִיא אֵימְתִי שִׁירְצָה?
תִּלְמַד לומר "מִיּוֹם הַבֵּיאָכֶם... תִּסְפְּרוּ".
יָכַל יִקְצַר בַּיּוֹם וַיִּסְפֹּר בַּיּוֹם וַיְבִיא בַּיּוֹם?
תִּלְמַד לומר "שְׁבַע שַׁבָּתוֹת תְּמַיִמַת תִּהְיֶינָה", אֵימְתִי הֵן תְּמַיִמוֹת? בְּזָמַן שֶׁהוּא מִתְחִיל בְּעֶרֶב.

יכל יקצר בלילה ויספר בלילה ויביא בלילה?
תלמד לומר "מיום הביאכם", אין הבאה אלא ביום.
הכיצד? קצרה וספירה בלילה, והבאה ביום.

ממחרת השבת ראשונים

רמב"ם תמידין ומוספין ז' י"א

(יא) עומר זה מן השעורים היה בא, ודבר זה קבלה ממש רבינו. וכיצד היה נעשה, מערב יום טוב יוצאין שלוחי בית דין ועושין אותו כריכות במחובר לקרקע, כדי שיהיה נוח לקצור. וכל העיירות הסמוכות לשם מתכנסות, כדי שיהיה נקצר בעסק גדול. וקוצרין שלש סאין שעורין בשלשה אנשים ובשלש קופות ובשלשה מגלות:

כיון שחשכה, אומר להן הקוצר לכל העומדין שם, בא השמש, אומרין לו הין, בא השמש, אומרין לו הין, בא השמש, אומרין לו הין. מגל זה, אומרין לו הין, מגל זה, אומרין לו הין. קופה זו, אומרין לו הין, קופה זו, אומרין לו הין, קופה זו, אומרין לו הין. ואם היה שבת, אומר להן, שבת זו, אומרין לו הין, שבת זו, אומרין לו הין, שבת זו, אומרין לו הין. אקצור, והן אומרין לו, קצור. שלשה פעמים על כל דבר ודבר: וכל כך למה, מפני אלו הטועים שיצאו מכלל ישראל בבית שני, שהן אומרין שזה שנאמר בתורה "ממחרת השבת" (ויקרא כ"ג: י"א) הוא שבת בראשית, ומפי השמועה למדו חכמים שאינה אלא שבת יום טוב, וכן ראו תמיד הנביאים והסנהדרין בכל דור ודור, שהיו מניפין את העומר בשישה עשר בניסן, בין בחול בין בשבת: והרי נאמר בתורה "ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו עד עצם היום הזה" (ויקרא כ"ג: י"ד), ונאמר "ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי" (יהושע ה': א). ואם תאמרו שאותו הפסח בשבת אירע, כמו שידמו הטפשים, היאך תלה הכתוב התר אכילתם לחדש בדבר שאינו העיקר ולא הסיבה, אלא נקרה נקרא. אלא מאחר שתלה הדבר במחרת הפסח, הדבר ברור שמחרת הפסח היא העילה המתרת את החדש, ואין משגיחין על אי זה יום הוא מימי השבוע:

ספר הכוזרי מאמר ג אות מא

מא. אמר החבר: לא נאמר זה אלא להמון, כדי שלא יחדשו משכלם ויתחכמו מדעתם ויקבעו לעצמם תורות מהקשתם כמו שעושים הקראים, ומזהיר לשמוע מן הנביאים אחרי משה ומן הכהנים והשופטים, כמו שאמר בנביא: +דברים י"ח י"ח+ נביא אקים להם מקרב אחיהם כמוך וגו', ואמר בכהנים ובשופטים שיהיו דבריהם נשמעים. והיה מאמרו: +דברים ד' ב'+ לא תוסיפו על הדבר אשר אנכי מצוה אתכם, על מה שצויתי אתכם על ידי משה ועל ידי נביא מקרבך מאחריך, על התנאים הנזכרים בנבואה, ומה שנקבצו עליו הכהנים והשופטים מן המקום אשר יבחר ה', מפני שהם נעזרים בשכינה, ולא יתכן לעבור עליהם שיסכימו בדבר שחולק על התורה, בעבור רובם. ולא תעבור עליהם הטעות לחכמתם הרחבה הירושה והטבעית הקנויה. כאשר קבלו, כי הסנהדרין היו מצווים לדעת כל החכמות, כל שכן שמעט שנסתלקה מהם הנבואה או מה שעומד במקומה מבת קול וזולת זה. ואמור שלא נחלוק עם הקראים במה שהם טוענים עלינו מן המובן ממלת ממחרת השבת ועד ממחרת השבת שהוא מיום ראשון, ואחר כן נאמר שאחד מן הכהנים או השופטים או המלכים, הרצוים עם דעת הסנהדרין וכל החכמים ראה כי הכונה מן המספר ההוא לשום חמשים יום בין בכורי קציר שעורים ובכורי קציר חטים, ושמירת שבעה שבועות שהם שבע שבתות תמימות, ונתן לנו דמיון בתחלת יום מהשבוע, לומר אם תהיה ההתחלה מהחל חרמש בקמה מיום ראשון תגיעו עד יום הראשון, להקיש ממנו שאם תהיה ההתחלה מיום שני נגיע עד יום שני. והחל חרמש מונח אלינו בכל עת שנראה שהוא ראוי נתחיל בו ונספר ממנו. וקבעו אותו שיהיה יום שני של פסח, ולא יהיה בזה סתירה לתורה, והתחייבנו לקבלו לתורה, מפני שהוא מן המקום אשר יבחר ה' עם התנאים הנזכרים. ושמה היה זה בנבואה מאת הבורא, ויכול להיות, ונהיה נקיים מבלבול המבלבלים.

אבן עזרא ויקרא כ"ג: י"א

(יא) ממחרת השבת – אמרו המעתיקים: ממחרת יום טוב (בבלי מנחות ס"ו.).

והמכחישים אמרו: שהוא כמשמעו.

והמאמינים הביאו ראיות משנת השמיטה (ויקרא כ"ה:ד-ה'), והיובל, והצום הגדול (ויקרא כ"ג:ל"ב), ויום תרועה, שכתוב בו: שבתון (ויקרא כ"ג:כ"ד), וכן בראשון סכות ובשמיני (ויקרא כ"ג:ל"ט). **ואמרו: כי שבע שבתות (ויקרא כ"ג:ט"ו) – שבועות**, וכמוהו: באי השבת (מלכים ב' י"א:ט'). ואם שנים פירושים בפסוק אחד, הנה ל' עיירים. וראיתם: תמימות (ויקרא כ"ג:ט"ו).

וחכם ברומי הביא ראיה: ממחרת הפסח מצות וקלוי (יהושע ה':א). ולא ידע כי בנפשו הוא, כי הפסח ביום י"ד, וממחרתו יום ט"ו, וכן כתוב: ויסעו מרעמסס בחדש הראשון (במדבר ל"ג:ג'), ולאכול קלוי אסור עד עבור תנופת העומר.

והגאון אמר: ששני פסחים הן: פסח י"י ופסח ישראל, ופסח י"י (שמות י"ב:א) בליל ט"ו, והנה ממחרת הפסח ביהושע (יהושע ה':א) יום י"ו. ויהיה פירוש ממחרת הפסח (במדבר ל"ג:ג') הכתוב בתורה: ממחרת זבח הפסח. ולא אמר כלום, כי לא נקרא החג פסח רק בעבור שפסח השם על הבתים, וממחרתו הוא לבקר יום ט"ו. וכן כתוב: היום הוא וכל הלילה וכל יום המחרת (במדבר י"א:ל"ב).

ועוד אמר הגאון: שמצות וקלוי היה מהישן, וזה איננו רחוק, כי הכתוב אמר על תנופת העומר שתהיה: מהחל חרמש בקמה (דברים ט"ז:ט'), ואם תנופת העומר היתה יום ט"ו, מתי קצרו ועשו מצות. ועוד כי אין קציר, כי הוא ראשית קציר שעורים. גם יש כדמות ראייה על פירוש, שאמר: מעבור הארץ (יהושע ה':א), ויתכן שזה השם נקרא על התבואה שיש לה שנה שעברה, וטעם מעבור הארץ – ארץ סיחון ועוג. והעד, שאמר אחר כן: מתבואת ארץ כנען (יהושע ה':ב).

ועוד אמר: כי קלוי (יהושע ה':א) איננה כמו קלי, והכתוב אמר: ולחם וקלי וכרמל (ויקרא כ"ג:י"ד). ואין פסוק קלוי באש (ויקרא ב':י"ד) טענה, כי הוא תואר המעשה, כי אביב קלוי באש יקרא קלי. ועוד יש להשיב: מאין נדע כי הניף הכהן בעברם הירדן תנופת העמר, כי הכתוב אמר: אשר אני נותן לכם (ויקרא כ"ג:י'), ועוד לא נתנה להם, ולא בא הכתוב להזכיר מצות וקלוי (יהושע ה':א) רק בעבור ששבת המן, וכן טעם כל הפסוק.

ועוד אמר הגאון ז"ל: אם השבת כמשמעה, מאיזו שבת נחל לספור.

וישועה [הארור והמוחרם המין והכופר] השיב: כי י"ח ימים הם שיש בהן קרבן, ונקראו מועדים, מלבד השבתות. ואחר שיש קרבן ביום תנופת העומר, לאות ולעד כי התנופה באחת מימות מועד האביב. והנה שכח קרבנות ראשי חדשים שלא יזכרו. ועוד כי אמר הכתוב: כאלה תעשו ליום שבעת ימים (במדבר כ"ח:כ"ד), והיה ראוי שיאמר: מלבד תנופת העומר. גם זאת איננה טענה עלינו, כי אנחנו נסמוך במצות על הקבלה. והנה ביום שבועות לא הזכיר בפרשת פנחס: מלבד כבשי שלמים, ולמעלה: פר בן בקר אחד ואילים שנים (ויקרא כ"ג:י"ח), ובפנחס: פרים שנים ואיל אחד (במדבר כ"ח:כ"ז).

גם יוכל המאמין להשיב כי דרך נבואה ידע היום שיהיה בו תנופת העומר, שיום השבת יהיה הקביעות, והעד: מערך הלחם. והזכיר הכתוב איך יחשבו בשנה הראשונה, ואז הקריבו שלמים והעולה הנזכרת, ואחר כך הנזכרת בפנחס. ואחר כך אמר: בשבועותיכם (במדבר כ"ח:כ"ו), שבעה שבועות (דברים ט"ז:ט'), ולא אמר שבתות. ואין ראיה, כי תחלת השבוע יום ראשון, וטמאה שבועים (ויקרא י"ב:ה') יוכיח. והנה ארמוז לך סוד אחר, שכל המועדים תלויים ביום ידוע מהחדש, ולא נאמר בחג השבועות מספר, בעבור הספירה שהיא מצוה.

וקדמונינו העתיקו: כי בחג שבועות היה מתן תורה, ועליו נאמר: כי חג י"י לנו (שמות י':ט'). (יא-יב) יש אומרים: כי כל לרצונכם פירושו להיות לכם לרצון, בעבור והניף את העמר לפני י"י לרצונכם – וטעמו: שיניפו ברצונכם.

רמב"ן ויקרא כ"ג:יא

(יא) ממחרת השבת יניפנו הכהן – ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שבת בראשית אי אתה יודע אי זהו. לשון רבינו שלמה.

ובאמת שזו גדולה שבראיות בגמרא, כי מה טעם שיאמר הכתוב: כי תבאו אל הארץ וקצרתם את קצירה תביאו העומר ממחרת שבת בראשית, כי יש במשמע שבאי זה זמן מן השנה שנבא לארץ ונקצור קצירה יניף הכהן העומר ממחרת השבת הראשונה שתהיה אחרי ביאתנו לארץ, והנה אין לחג השבועות זמן שנמנה ממנו. ועוד, על הדרך הזה לא נדע בשנים הבאות אחרי כן מתי נחל לספור, רק מיום החל חרמש בקמה כפי רצוננו, ואלה דברי תוהו.

אבל אם יהיה ממחרת השבת יום טוב, כפי קבלת אבותינו, יבא הענין כהוגן, כי יצוה הכתוב תחלה שנעשה בחדש הראשון חג המצות שבעת ימים, וביום הראשון **שבתון** וביום השביעי **שבתון**, וכל מלאכת עבודה לא נעשה, ואחר כן אמר כי כאשר נבא אל הארץ נביא ממחרת **השבת הזאת הנזכרת** עומר התנופה, והיא השבת הראשונה הנזכרת כאן. ולימד שלא ינהג העומר במדבר ובחוצה לארץ.

אבל: ממחרת השבת השביעית (ויקרא כ"ג:ט"ז), ושבע שבתות (ויקרא כ"ג:ט"ו) – לא יתכן לפרש אותם יום טוב, אבל אמר בו אנקלוס לשון: שבוע. ואם כן יהיו שתי לשונות בפסוק אחד. והמפרשים אמרו כי הוא דרך צחות, כמו: רכבים על שלשים עירים ושלשים עירים להם (שופטים י"ד'), ובמקום אחר פירש: שבעה שבועות (דברים ט"ז:ט'), וכן: באי השבת עם יוצאי השבת (מלכים ב' י"א:ט') – שבוע. וכן: מתי יעבור החדש ונשבירה שבר והשבת ונפתחה בר (עמוס ח':ה'), כי בעבור שיש בכל שבעה ימים שבת אחת וחשבון הימים ממנו יקרא שבוע אחד שבת אחת, והוא לשון ידוע ומורגל בדברי רבותינו שפעמים בשבת בתי דינין יושבין בעירות (בבלי כתובות ב').

ויתכן שיהיה כל השבת הנזכר בפרשה – שבוע, ויהיה טעם: ממחרת השבת – לומר כי ביום הנפת העומר יתחיל להיות השבוע במינו. אם כן, יהיה היום ההוא ממחרת השבוע שעבר, כאלו אמר: יהיה יום התנופה מחרת שבוע לימים העוברים, וראשון לשבועות, שיספור עד שישלים שבע שבתות. ובעבור שהזכיר: ובחמשה עשר יום (ויקרא כ"ג:ו'), אמר שיניף את העומר ממחרת השבוע הנזכר, ויספור ממנו שבע שבתות, ואין לטעות ביום ארבעה עשר כי לא הזכיר ממנו רק: בין הערבים (ויקרא כ"ג:ה'). וטעם: תמימות תהיינה (ויקרא כ"ג:ט"ו) – כי השבת עם ששת ימים תקרא שבת שלימה.

ופירוש: ממחרת השבת – כמו: במחרת השבת. וכן: עד ממחרת השבת השביעית תספרו חמשים יום (ויקרא כ"ג:ט"ז), וכן: ביום ההוא יאכל וממחרת (ויקרא י"ט:ו'). ואמרו כי לא יבא ב"ת במלת מחר ומחרת: ויהי ממחרת וישב משה לשפט את העם (שמות י"ח:י"ג), ויעש י"י את הדבר הזה ממחרת (שמות ט"ו:ו'), וכן כולם.

נצי"ב ויקרא כ"ג:י"א

ממחרת השבת – היינו יו"ט. והא דנקרא כאן שבת היינו משום דבקרבות בהמ"ק איירי ואין נ"מ בין שבת ליו"ט דקרבות חובה וקבוע זמן מקריבין גם בשבת ונו"נ אסור גם ביו"ט. משא"כ במדינה נקרא יו"ט שבתון להקטין השביתה דאוכל נפש שרי.

מנחות סו ע"א

וילנא	ממחרת	השבת	שבתון	הפסח	והל
ונציה (ר"פ - רפ"ג)	ממחרת		שבת	פסח	והל
מינכן 95	ממחרת		שבת	פסח	והל
כ"ח 147	ממחרת	שבת		פסח	והל
וטיקן 119-118	ממחרת		שבת	פסח	והל
וטיקן 121-120	ממחרת	שבת		פסח	והל